

J.E.F

Olga

4^E, 5^E & 6^E
MIDDELBAAR

Frankrijk, Oekraïne, Zwitserland — 2021
Duur: 85 min. — NL ondertiteld
Duits, Engels, Frans, Italiaans,
Oekraïens gesproken
Regie: Elie Grappe

Doelgroep

4e, 5e en 6e middelbaar

J'E.F in de klas

J'E.F wil kinderen en jongeren filmwijs maken. We dagen je als leerkracht uit om het medium film breed in je lessenpakket te integreren. We reiken je tools aan om je leerlingen de film op een actieve, creatieve en kritische manier te laten beleven. Naast deze lesmap hebben we nog meer in huis. Je vindt het overzicht achteraan in deze map.

Lesmap

In de map zoomen we in op de productie van de film, de thematiek en de verhaallijn, maar we geven ook interessante filmtechnische duiding. De lesmap wordt doorspekt met weetjes, vragen en methodieken.

Afspeellijst

Bij *Olga* is een [uitgebreide afspeellijst](#) beschikbaar op YouTube met beelden van de making of, interview- en filmfragmenten. Je kan deze fragmenten inzetten als rode draad bij de filmbespreking.

Pinterest

Neem er zeker ook het [prikbord op Pinterest](#) bij. Je vindt er tal van leuke, visuele en interessante beelden en elementen die je kan koppelen aan de bespreking.

Jouw mening telt

Laat ons weten wat je vindt van de inhoud van deze map. Je kan [hier](#) een evaluatieformulier invullen.

De inhoud van deze lesmap is eigendom van J'E.F en mag enkel worden overgenomen en hergebruikt mits vermelding van J'E.F.

Filmfiche

Synopsis	3
Filmfiche	3
In de pers	3
Introfilm	3

Filmproductie

Debuutfilm	4
Anastasiia Budiashkina	5
Coming-of-age	6
Oekraïne	7

Inhoudelijke info

Moeder en dochter	8
Tussen twee vuren	9
Free Ukraine	10
Toewijding	11

Filmtechnische info

Uitgepuurde klankband	12
Found footage	13
Kleurgebruik en contrast	13

Pinterest 15

Bibliografie 15

Het model filmwijsheid 16

Op zoek naar inspiratie? 16

Heb je een vraag of bedenking bij deze lesmap?
Stuur een mail naar jefindeklas@jeugdfilm.be

Synopsis

De 15-jarige Oekraïense Olga is een veelbelovende turnster die in haar nieuwe thuisland Zwitserland van een Olympische medaille droomt. Maar als het Europees kampioenschap nadert, schudt de revolutie in Kiev haar wereld door elkaar. Olga's moeder werkt als journaliste in de vuurlinie van Oekraïne. Olga is ongerust en wordt verscheurd door twijfels. Moet ze dichterbij haar moeder zijn? Of mag ze haar sportieve passie volgen? Hoe kan ze haar persoonlijke wensen verzoenen met de situatie in haar geboorteland?

De Zwitserse Oscarinzending is een indrukwekkend portret van een getalenteerde turnster die moeilijke persoonlijke en politieke keuzes moet maken.

Technische kaart

Een film van Elie Grappe
Zwitserland, 2021, 85 min., Nederlands ondertiteld

Scenario Raphaëlle Desplechin, Elie Grappe
Productie Jean-Marc Fröhle, Tom Dercourt
Muziek Pierre Desprats
Montage Suzana Pedro
Camera Lucie Baudinaud
Cast Anastasiia Budiashkina, Sabrina Rubtsova, Caterina Barloggio
Distributie O'Brother

In de pers

'Olga is in deze voor haar verwarde periode een schoolvoorbeeld van het verlangen van Oekraïne naar een nieuwe Europese identiteit, vredevol en voorspoedig, met een (erg Zwitserse) neutraliteit waarin dan onafhankelijkheid kan gekoesterd worden.'
– Peter Bradshaw ([The Guardian](#))

'Hoofdactrice Anastasia Budiashkina is een voormalige gymnaste met onbetwist acteertalent.'
– Ruben Aerts ([De Standaard](#))

'Grappe heeft een scherp oog voor het ritmische aspect van trainingssessies, van de turnbalk, voor het zachte geplof van voeten. Zijn film wordt zo een soort eerbetoon aan de balletwaarde van de bewegingen die gymnasten uitvoeren.'
– Fionnuala Halligan ([Screen Daily](#))

Introfilm

Bekijk zeker en vast [deze intro](#) voor je naar de film gaat. Dit filmpje wordt ook vertoond in de cinema of het CC waar je de film met je klas gaat bekijken. Het werd gemaakt in samenwerking met regisseur Ellie Grape.

Debuutfilm

Olga is de eerste langspeelfilm van de jonge cineast Elie Grappe. Toen de film in première ging in de nevensectie *Semaine de la Critique* op het filmfestival van Cannes, was hij amper 27 jaar oud. Voordien regisseerde hij twee korte films die eveneens een groot internationaal succes kenden. Elie werd aanvankelijk opgeleid als muzikant aan het conservatorium van Lyon. Hij besloot zijn studies echter verder te zetten aan de filmschool en studeerde daar af met een korte documentaire die hij in zijn voormalige school draaide: een film over een koor, getiteld *Répétition* (2014).

De regisseur wist al langer dat zijn eerste langspeelfilm zou gaan over een adolescent met een grote passie voor een bepaalde sport of kunstvorm, een gevoel dat hijzelf maar al te goed kent. Toen hij voor een documentaire in gesprek ging met een Oekraïense violiste die in Zwitserland verbleef tijdens de Maidan-revolutie, besepte hij dat dit de insteek moest worden voor zijn langspeeldebuut.

Vragen aan de leerlingen

- # Waardoor voel jij je gepassioneerd?
- # Om welke redenen zou jij ooit naar het buitenland verhuizen?
- # Wat herinner je je over de Maidan-revolutie, ook gekend als Euromaidan, uit 2014?

In [dit interview](#) geeft de regisseur meer duiding bij zijn keuzes voor het onderwerp, de cast en het gebruik van archiefmateriaal.

Anastasiia Budiashkina

Anastasiia Budiashkina, hoofdrolspeelster in *Olga*, had voordien nog nooit geacteerd. Ze is wél professioneel gymnaste, en ze turnde een tijdje voor het nationale team van Oekraïne. Zo nam ze zelfs deel aan het Europees kampioenschap voor junioren in 2016! Intussen is ze twintig jaar oud en is ze zelf coach geworden. Regisseur Elie Grappe vond het belangrijk iemand te casten die zich volledig kon inleven in de situatie waarin Olga zich bevindt. Hij zat dan ook in de tribune tijdens het toernooi in Bern, waar hij Anastasiia Budiashkina en haar teamgenoten met veel interesse observeerde. Na de wedstrijd sprak hij haar aan, met de vraag of ze auditie wilde doen.

Anastasiia was zelf gymnaste, tiener en afkomstig uit Oekraïne. De onderwerpen waar Olga mee worstelt in de film, kwamen dan ook - zij het in een andere vorm - in haar eigen leven voor. Hoewel ze geen acteervaring had kon ze zich dus goed inleven in haar rol. Ook de meeste andere acteurs in de film hadden voordien nog nooit geacteerd.

- ▶ Wil je Anastasiia graag zien turnen voor het nationale team van Oekraïne? In [deze video](#) zie je haar oefening aan de brug tijdens het Europees kampioenschap in Bern.

Coming-of-age

De regisseur koos er bewust voor om het verhaal te vertellen van een opgroeiende tiener in een zeer lichamelijke arena. Woorden zijn minder van belang voor turnsters, ze communiceren met hun lichaam. Daarom is het ook een ideaal onderwerp voor een film onder het motto *show don't tell*. Hiermee bedoelen we dat het verhaal overgebracht wordt in beelden eerder dan in beschrijvingen of dialogen. Een simpel voorbeeld uit de film: Olga hoeft ons echt niet te vertellen dat ze een gymnaste is, de regisseur toont het ons in een simpel beeld aan het begin van de film, woorden waren hier echt niet nodig.

Adolescentie is bij uitstek de levensperiode van veranderingen, met grote lichamelijke transformaties. Het is een kwetsbaar moment voor velen, een overgangsfase. Zo ook voor Olga: ze verlaat haar thuisland, team en moeder om in veilige omstandigheden verder te bouwen aan haar turncarrière.

Vragen aan de leerlingen

- # Wat zag jij de afgelopen jaren veranderen aan jouw lichaam?
- # Wat was de grootste transformatie in je leven tot nu toe?
- # Waar voel jij je thuis?
- # Wat is de langste periode waarop dat jij ooit van thuis weg was?
- # Wat vind jij van de de zware trainingen die Olga en haar teamgenoten ondergaan?
- # Waar besteed jij het merendeel van je vrije tijd aan?

Oekraïne

Olga is een uitermate actuele film sinds de oorlog in Oekraïne uitbrak in februari 2022. Het verhaal situeert zich in de aanloop naar die oorlog, toen de protesten tegen toenmalig president Janoekovitsj plaatsvonden eind 2013 en begin 2014. Het volk kwam destijds in opstand op het Maidanplein omdat hij geen overeenkomst met de Europese Unie wilde ondertekenen, tegen een meerderheidsstemming van het Parlement in. Uiteindelijk leidde die opstand tot het afzetten van de president.

De regisseur van *Olga* wilde schatplichtig blijven aan de omstandigheden van toen. Dat betekende bijvoorbeeld dat het verhaal zich in de winter situeert – een hele opgave, aangezien de opnames in de zomer van 2020 gepland stonden. Ze moesten het zonnige Zwitserland dan ook omtoveren tot een grauw sneeuwlandschap. Gelukkig speelt het grootste deel van de film zich binnen in de turnzaal af!

- ▶ [Graag meer duiding over het conflict in Oekraïne? Deze video](#) dateert van vlak voor de oorlog, en legt de standpunten van de verschillende betrokken partijen op een heldere manier uit.

CC BY SA 3.0

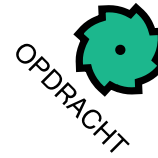
Moeder en dochter

- Kijk samen met de leerlingen opnieuw naar het telefoongesprek dat Olga met haar moeder voert, vlak nadat ze gewond raakte tijdens de protesten op het Maidanplein.

Vragen aan de leerlingen

- # Wat zag je in dit fragment? Wat hoorde je?
- # Hoe voelt Olga zich in deze scène? Waaraan merk je dat?
- # Wat gebeurde er met de moeder van Olga?
- # Waarom werd het gevaarlijk voor Olga om in Oekraïne te blijven? Wat heeft het beroep van haar moeder daarmee te maken?
- # Wat heeft persvrijheid te maken met het autoaccident waarin Olga en haar moeder betrokken raakten aan het begin van de film?
- # Waarom wil Olga nu terugkeren?
- # Begrijp je de beslissing van de moeder van Olga om haar naar Zwitserland te sturen, zonder zelf mee te gaan?
- # Hoe zou jij je voelen in de situatie van Olga?
- # Waarom maakt Olga zich zoveel zorgen om haar moeder?
- # Hoe zou jij je de relatie tussen Olga en haar moeder omschrijven?

Tussen de opening van de film en Olga's aankomst in Zwitserland, verloopt er heel wat tijd. Geef de leerlingen de opdracht het gat in het verhaal zelf in te vullen door ze het gesprek te laten ensceneren waarin beslist wordt dat Olga haar schooljaar in Zwitserland zal verderzetten. Deel de klas op in groepjes van drie: iemand neemt de positie in van de moeder, een ander die van Olga, en de derde persoon filmt de conversatie met een smartphone. Daag ze uit om creatief te zijn met de setting. Het gesprek kan bijvoorbeeld plaatsvinden in het ziekenhuis (vlak na het accident), in de auto, of simpelweg aan de keukentafel.

Tussen twee vuren

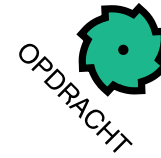
- ▶ Start een verkennend klasgesprek aan de hand van het fragment waar Olga, Sacha en hun coach elkaar na lange tijd weer treffen op het toernooi. Start een verkennend klasgesprek met het fragment als uitgangspunt.

Vragen aan de leerlingen

- # Waarom is Sacha zo boos op haar voormalige coach?
- # Welke twee standpunten in het conflict belichamen Sacha en de coach?
- # Wat zou de reden kunnen zijn waarom de coach overstapte naar het Russische team?
- # Hoe voelt Olga zich in deze scène? Hoe verhoudt ze zich later tot de coach?

In de openingsscène van de film maken we kennis met Olga, Sacha en hun coach als een verenigd trio. Met de neuzen in dezelfde richting stellen ze een doel voor ogen: een medaille binnenhalen met hun team. Later, tijdens de beslissende wedstrijd, komen de drie opnieuw samen, maar komen ze alle drie op onder een andere vlag. Olga strijdt voor het Zwitserse team, Sacha komt op voor haar moederland Oekraïne, en hun coach maakte de overstap naar het Russische team. Dat net Zwitserland het land is waar Olga haar schooljaar noodgedwongen verderzet, mag geen toeval zijn. Het is niet alleen het land van herkomst van haar overleden vader, maar ook de natie die de geschiedenis ingaat als 'neutrale' speler in een geopolitieke context. Al bracht de recente uitbraak van een oorlog in Oekraïne daar uiteindelijk toch verandering in ...

Het personage vertelt

Splits de klas op in vier verschillende groepen. Iedere groep zal rond één personage in de film werken: Olga, Sacha, Ilona (Olga's moeder), en de Oekraïense gymnastiekcoach Vassily. Ieder van hen maakte een levensveranderende keuze doorheen de film. Aan de leerlingen om hun standpunten en beweegredenen beter te leren begrijpen.

Wat heb je nodig? Een Smartphone of tablet met de gratis apps [Chatterpix Kid](#) of [Morfo](#), Wi-Fi, en tot slot een afbeelding van het personage waarrond je werkt.

Uitwerking:

- ⚙ Zoek online een frontale afbeelding van een filmpersonage.
- ⚙ Laad die op via een van bovenstaande apps.
- ⚙ Spreek vervolgens vanuit het perspectief van dat personage een tekst in. Vertel bijvoorbeeld wat je als personage doormaakt, waarom je een bepaalde kant kiest in het conflict, wat je drijft tot het maken van bepaalde keuzes, hoe je je voelt of wat je hebt doorgemaakt. De app zal je personage laten 'spreken'!

Op zoek naar meerdere manieren om film op een actieve manier te bespreken in de klas? Op [deze pagina](#) vind je een verzameling aan werkmethoden terug.

- ▶ **Meer duiding nodig bij het geopolitieke conflict dat momenteel in Oekraïne uitgevochten wordt? [Deze video](#) geeft een overzicht van de ontwikkelingen sinds de val van de muur in Berlijn.**

Free Ukraine

- ▶ Herbekijk het [fragment](#) waarin het de beurt is aan Sacha tijdens de wedstrijd. Ze besluit haar oefening niet uit te voeren en maakt daarmee een politiek statement.

Vragen aan de leerlingen

- # Wat zag je in deze scene? Wat hoorde je?
- # Wat zijn Sacha's beweegredenen om te doen wat ze doet? Wat is haar doel?
- # Wat offert ze op om dat doel te bereiken?
- # Zou jij hetzelfde hebben gedaan in haar plaats? Waarom?
- # Hoe voelt Olga zich op dit moment? Waarom?
- # Wat zijn de reacties van de anderen? Hoe is je standpunt daarover?
- # Heb je zelf al ooit deelgenomen aan een protestbeweging?
- # Waartegen zou jij in opstand komen?

- ▶ Benieuwd naar hoe het eraan toeging op het Maidanplein tijdens de protesten waar Sacha en Olga's moeder aan deelnamen? Oekraïens filmmaker Sergei Loznitsa maakte een observerende documentaire over de revolutie. [Bekijk hier de trailer](#) voor zijn film *Maidan*. Wat voel je bij het bekijken van deze beelden?

Toewijding

Vragen aan de leerlingen

- # Hoe zou je Olga's karakter omschrijven? Waarom?
- # Wat laat Olga achter door naar Zwitserland te verhuizen? Wat wint ze?
- # Hoe ver zou jij gaan om je droom te bereiken?
- # Wat betekent het voor jou om toegewijd te zijn aan iets?
- # Waaraan zijn Olga, haar moeder, de coaches en Sacha elk op hun eigen manier toegewijd?
- # Gingen ze ooit te ver in die toewijding, volgens jou?
- # Waaraan ben jij toegewijd?
- # Welke grenzen stel jij in die toewijding? Ging jij ooit te ver?

 Herbekijk de scène waarin Sacha Olga huilend belt, en opbiecht dat ze een molotovcocktail naar iemand smeed. Bespreek het fragment klassikaal.

Vragen aan de leerlingen

- # Waarom is Sacha overstuur?
- # Wat is een molotovcocktail?
- # Waarom wil Sacha niet meer deelnemen aan de protesten?
- # Hoe reageert Olga op Sacha's verhaal?
- # Begrijp je waarom Sacha deed wat ze deed?
- # Zou je hetzelfde hebben gedaan?
- # Waarom krijgen de twee vriendinnen ruzie?

Olga leeft alleen voor haar sport. Ze gaat ver om haar doel te bereiken en ze negeert haar coach wanneer hij haar bijvoorbeeld vraagt om met de training te stoppen. Sacha voelt zich dan weer meer toegewijd aan haar land, ze wil haar natie beschermen voor een onderdrukking door Rusland. Waar Olga zich focust op haar persoonlijke ontwikkeling kiest Sacha ervoor op te komen voor haar idealen: een vrij en onafhankelijk Oekraïne.

Uitgepuurde klankband

- ▶ Kijk samen met de leerlingen opnieuw naar de volgende scène uit de film: Olga voert haar wedstrijd oefening aan de brug vlekkeloos uit.

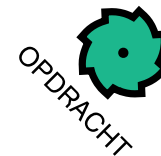

Vragen aan de leerlingen

- # Wat voelde je bij het herbekijken van dit fragment?
- # Wat hoorde je?
- # Wat valt je op aan de klankband in deze scène?
- # Waarom kozen de makers voor deze zienswijze op dit moment in de film?
- # Waar situeert deze scène zich in het geheel van de film? Waarin verschilt die van andere fragmenten?
- # Hoe voelt Olga zich op dit moment? Wat voelt ze na de uitvoering van haar oefening? Waarom?

Deze sleutelscène in de film brengt ons op een audiovisuele manier dicht bij de beleving van het personage. Olga is uitermate gefocust tijdens de uitvoering van haar oefening aan de brug met ongelijke leggers. Ze sluit zich volledig af van de buitenwereld en probeert vooral zo weinig mogelijk na te denken. Het lijkt haast alsof ze de oefening niet zelf uitvoert, maar simpelweg het geheugen van haar lichaam volgt. Dit gevoel vertaalde de regisseur naar het witte doek met prachtige beelden in slowmotion en close-ups, maar het is vooral de uitgepuurde klankband die ons in het hoofd en lijf van Olga laat kruipen. We horen haast uitsluitend de aanrakingen tussen haar handen en de brug.

- ▶ Nieuwsgierig naar de geheime trucjes van een professioneel foley artiest? In deze video krijgen we een blik achter de schermen bij tien veelvoorkomende klanken in hedendaagse cinema. Een foley artiest is iemand die zorgt voor de juiste geluidseffecten, genoemd naar Jack Foley.

Laat de leerlingen nu zelf op zoek gaan naar voorwerpen en manieren om bepaalde klanken uit de film na te bootsen. Ze mogen uitsluitend voorwerpen gebruiken die ze in het klaslokaal kunnen vinden. Hoe zou je bijvoorbeeld een val op de mat doen klinken? Of het verstuiken van een enkel? Hoe creëer je het geluid van een auto-ongeval, zonder het ongeval te moeten simuleren?

Found Footage

Regisseur Elie Grappe werkte veel met zogenaamde *found footage* voor zijn film *Olga*. Dat zijn beelden die hij online, bijvoorbeeld op YouTube, vond. Ze werden door ooggetuigen gemaakt en geüpload op het wereldwijde web om de rest van de wereld te tonen hoe het er in Oekraïne aan toe gaat. Grappe vond ingenieuze manieren om de beelden op een organische manier te combineren met de mooie cinematografie van zijn cameravrouw Lucie Baudinaud.

- ▶ **Laat het fragment horen waarin Sacha aan Olga het lied laat horen dat iedere avond op het Maidanplein gezongen werd door de duizenden militanten.**

Vragen aan de leerlingen

- # Wat zagen jullie in deze scene?
- # Welk gevoel kreeg je bij deze beelden?
- # Hoe werd de overgang naar found footage hier gemaakt?
- # Wat voegen de found footage beelden voor jou toe aan het geheel?

Geef de leerlingen de opdracht zelf een montage te maken met beelden die ze online vinden over Euromaidan en de oorlog in Oekraïne. Gebruik de online beeldbank van [Het Archief \(onderwijs\)](#) om toegang te krijgen tot beeldmateriaal van nationale en regionale omroepen. Vraag hen te focussen op een bepaald thema of een specifieke groep van mensen die betrokken zijn: bijvoorbeeld op de solidariteit en saamenhorigheid, of op de hulpverleners aan de frontlinie.

- ▶ **Via deze tutorial maak je kennis met verschillende effecten om de transitie van het ene beeld naar het andere beeld te laten verlopen. Probeer het zelf eens uit met je eigen filmpjes via [iMovie](#) of [Filmora](#)!**

Kleurgebruik en contrast

- ▶ **Dit video essay doet je op een andere manier naar kleur in film kijken. Welke kleuren vielen jou op tijdens het bekijken van *Olga*?**

Vragen aan de leerlingen

- # Welke kleuren heeft de turnzaal bij jullie op school?
- # Welk gevoel krijg je wanneer je een turnzaal binnenstapt?
- # Viel je een onderscheid op tussen de verschillende turnzalen in de film? Welke kleuren zag je terug?

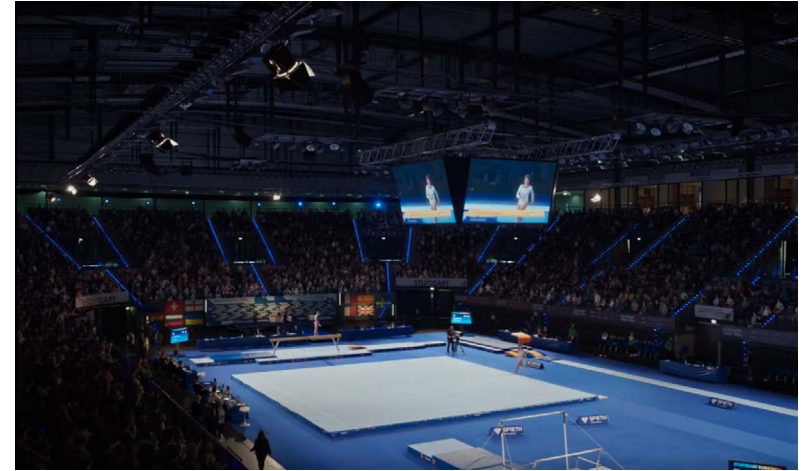
Het contrast tussen Olga's leven in Oekraïne en in Zwitserland valt des te harder op wanneer we de turnzalen waar ze traint met elkaar vergelijken. Waar we in Oekraïne zachte pastelkleuren kunnen opmerken in de zaal, worden de kleuren tijdens de competitie veel scherper en feller. De gymzaal in Zwitserland wordt dan weer heel vaak in het donker getoond, wanneer Olga voor of na school op haar eentje wil trainen. Toch verbindt de turnzaal twee werelden voor Olga; of ze nu in haar thuisland traint, of in Zwitserland, de toestellen en oefeningen blijven dezelfde.

Turnzaal Oekraïne

Turnzaal competitie

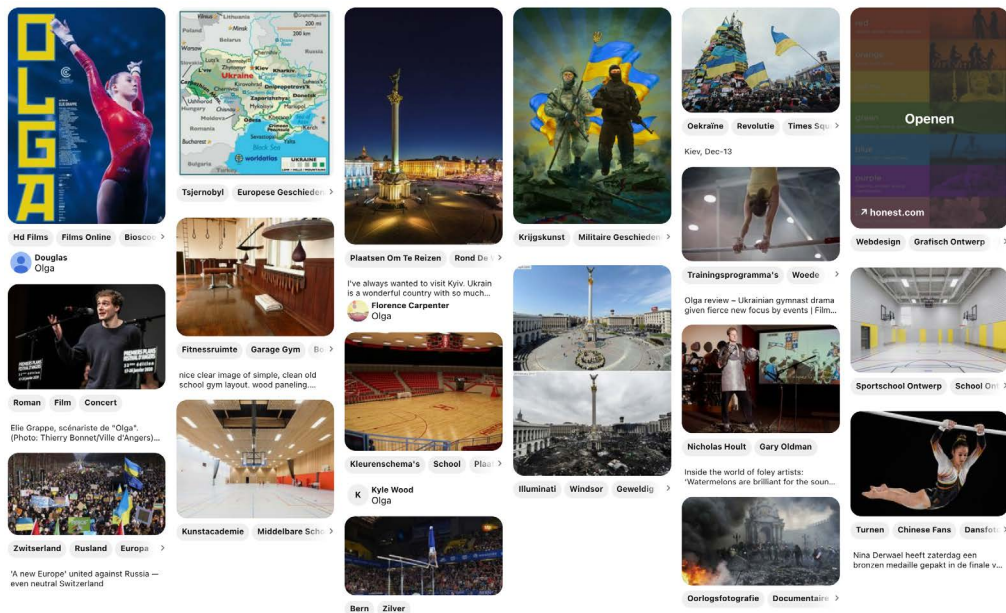
Turnzaal Zwitserland

Pinterest

Laat je ook inspireren door het visuele [Pinterest-prikbord](#) van *Olga*. Je vindt er beelden van het Maidanplein voor-en-na de protesten, kleurschema's van verschillende turnzalen, de poster voor de film, theorieën over kleurenpsychologie en zoveel meer.

Bibliografie

Euromaidan (z.d.) In Wikipedia. Geraadpleegd op 23 april 2021, van <https://nl.wikipedia.org/wiki/Euromaidan>

Olga (z.d.). In Imdb. Geraadpleegd op 22 april 2022, van https://www.imdb.com/title/tt13145186/fullcredits?ref_=tt_ov_st_sm

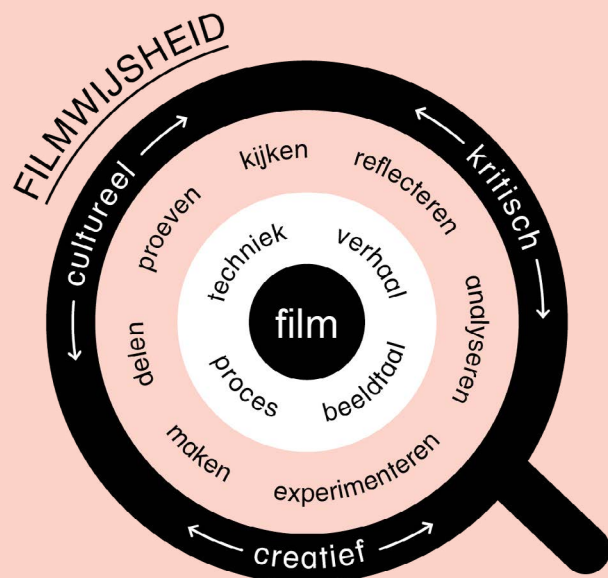
Oorlog in Oost-Oekraïne (z.d.) In Wikipedia. Geraadpleegd op 23 april 2021, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Oorlog_in_Oost-Oekraïne

Het model filmwijsheid

Ons [model filmwijsheid](#) gaat dieper in op de creatieve, culturele en kritische doelstellingen die je kan stimuleren met audiovisuele media.

We ontwikkelden een eigen [methodiek](#) die zich focust op het leerproces en vertrekt vanuit de authentieke leeromgeving van de deelnemer en maker. De actieve betrokkenheid van de deelnemers en het plezier tijdens dit proces zijn voor ons cruciaal.

Op zoek naar inspiratie?

Filmwijze waaier

In onze [Filmwijze waaier](#) vind je verschillende opdrachten om je te verdiepen in alle aspecten van filmwijsheid. Zo willen we leerlingen aanmoedigen om via film hun vaardigheden te blijven ontwikkelen.

J'E.F makers

J'E.F inspireert en stimuleert kinderen en jongeren die zelf films willen maken en experimenteren met audiovisuele media. Op [JEFmakers.be](#) vind je allerlei handige tutorials, websites en apps om met film aan de slag te gaan.

Facebookgroep voor leerkrachten

Zit je met een filmwijze vraag? Stel ze in onze [Facebookgroep van 'J'E.F in de klas'](#). Onze community helpt je verder. Of heb je zelf een tip? We kijken er alvast naar uit.

Vorming of nascholing rond film

In onze vormingen delen we graag onze jarenlange expertise. Op een actieve manier leggen we onze inzichten voor aan leerkrachten en begeleiders. Je vindt ons aanbod op [onze website](#).